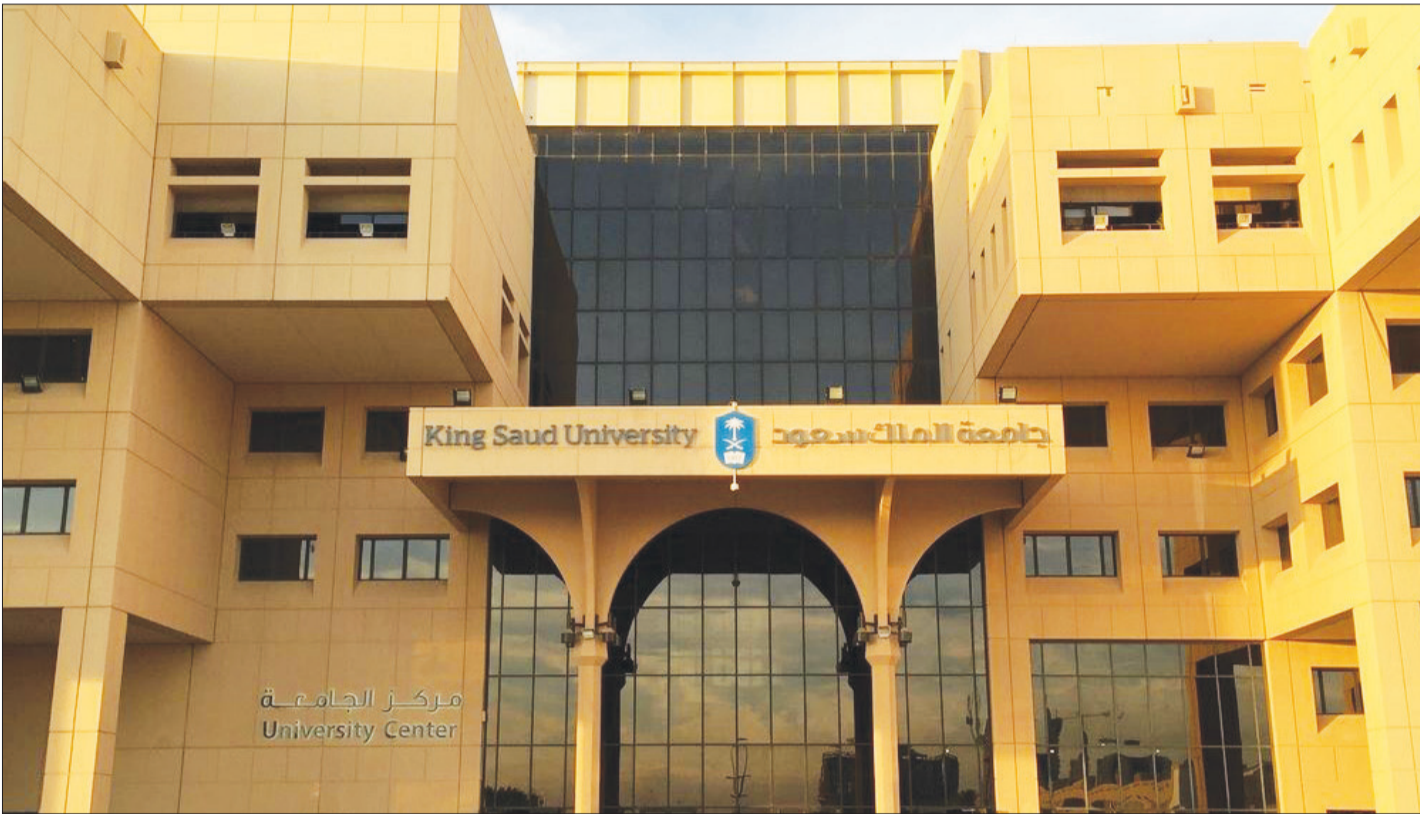

«فرهیختگان» روند فعالیت آموزش عالی عربستان سعودی را بررسی می‌کند

پول‌پاشی سعودی‌ها برای تولید علم

جایگاه خود را در رتبه‌بندی جهانی بالا برده است. مجله ساینس در گفت‌وگوهای مختلفی که با اساتید دانشگاه‌های عربستان و اساتید اروپایی و آمریکایی در خلال گزارش خود ارائه داده است، تلاش کرده بر ادعای خود مبنی بر خرید مقالات ISI از سوی دانشگاه‌های عربستان صحنه بگذارد. برای مثال در همان زمان محمد القنیبط، استاد اقتصاد کشاورزی دانشگاه ملک سعود که این اقدام عربستان را در مقاله‌ای در روزنامه‌الهیات نقد کرده بود به ساینس گفته است این دانشگاه‌ها به دنبال خریدن نام هستند. در این گزارش همچنین رابرت کرشر، استاد فیزیک نجومی دانشگاه هاروارد از ایمیلی سخن گفته که در آن، دانشگاه ملک عبدالعزیز پیشنهادی را مبنی بر امضای یک قرارداد استاد تمام و نظارت بر یک گروه پژوهشی با حقوق سالانه ۷۲ هزار دلار به وی ارائه داده و در ازای آن خواسته است نام این دانشگاه را به‌عنوان همکار در فهرست محققان برتر موسسه ISI ذکر کند.

دانشگاه شاه‌عبدالعزیز به‌وی یک قرارداد استاد مکمل و نظارت بر یک گروه پژوهشی با حقوق سالانه ۷۲ هزار دلار در ازای افزودن نام این دانشگاه به‌عنوان همکار در لیست محققان برتر موسسه ISI پیشنهاد کرده بود. نیل رابرتسون، استاد برجسته ریاضی در دانشگاه دولتی اوهایو که چنین قراردادی را با دانشگاه ملک عبدالعزیز امضا کرده، در گزارش منتشرشده از سوی مجله ساینس اظهار کرده بود که هیچ نگرانی‌ای درمورد این پیشنهاد نداشته است. او در توجیه اقدام خود گفته است این نظام سرمایه‌داری است. آنها سرمایه دارند و می‌خواهند از آن چیزی بسازند.

انتشار این گزارش در مجله ساینس اما واکنش‌های تندی را از سوی مسئولان آموزش عالی عربستان و دانشگاه‌هایی که نام آنها در گزارش آمده است، به همراه داشت. وزیر آموزش عالی وقت عربستان از مقامات دانشگاه ملک سعود و ملک عبدالعزیز خواست تا یک بیانیه فوری در پاسخ به گزارش مجله ساینس برای اتهام‌زنی درمورد پرداخت پول توسط این دو دانشگاه به محققان در ازای رتبه‌بندی جهانی منتشر کنند. چندین چهره دانشگاهی عربستان نیز به دنبال انتشار این گزارش اعلام کردند شپرت دومرکز از معتبرترین موسسات علمی عربستان خنده‌سار شده است. رئیس برنامه پژوهش علمی دانشگاه ملک عبدالعزیز نیز بلافاصله اتهامات واردشده به این دو دانشگاه را تکذیب و خلاف واقعیت دانست.

جایگاه عربستان در رتبه‌بندی‌های دانشگاه‌های جهانی در آخرین گزارش مرکز رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهانی (CWUR) که رتبه دانشگاه‌های سراسر جهان را براساس شاخص‌های مشخصی ارائه می‌دهد، نام هشت دانشگاه عربستان سعودی مشاهده می‌شود. در این رتبه‌بندی دانشگاه ملک عبدالعزیز در جایگاه ۳۰۵ قرار گرفته است. پس از آن دانشگاه علم و فناوری ملک عبداللّه و دانشگاه ملک سعود به ترتیب در جایگاه ۳۲۶ و ۳۸۲ قرار گرفته‌اند.

دانشگاه نفت و مواد معدنی ملک فهد نیز در این رتبه‌بندی، در ردیف ۷۰۹ قرار گرفته است. پس از این دانشگاه‌ها، رتبه سایر دانشگاه‌های عربستان چهار رقمی می‌شود. به این ترتیب که دانشگاه علوم پزشکی ملک سعود بن عبدالعزیز در جایگاه هزار و ۴۵۲، دانشگاه الفیصل در رده هزار و ۷۷۴، دانشگاه طیب در جایگاه هزار و ۸۴۶ و دانشگاه ملک خالد در رتبه هزار و ۹۶۶ قرار دارند.

مرکز رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان (ARWU) نیز که یکی از مراکز رتبه‌بندی معتبر است و مقر آن در شانگهای چین قرار دارد، هر ساله رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان را براساس شاخص‌های شامل تعداد فارغ‌التحصیلان و کارمندان برنده جوایز نوبل و رشته‌های مدل آور، تعداد محققان پراستند، تعداد مقالات منتشرشده در ژورنال‌های طبیعت و علوم، تعداد مقالات فهرست‌بندی شده در ایندکس و عملکرد سرنانه یک دانشگاه ارائه می‌کند. در این مرکز هرساله بیش از ۱۸۰۰ دانشگاه رتبه‌بندی می‌شود که از این تعداد اسامی هزار دانشگاه برتر منتشر می‌شود.

طبق آخرین آماري که ARWU منتشر کرده است در رتبه‌بندی سال ۲۰۱۹، دانشگاه ملک عبدالعزیز در رده ۱۱۲ قرار گرفته است. پس از آن رتبه ۱۵۶ به دانشگاه ملک سعود اختصاص یافته است. دو دانشگاه علم و فناوری ملک عبداللّه و دانشگاه نفت و مواد معدنی ملک فهد به ترتیب در جایگاه ۲۲۱ و ۲۴۴ قرار دارند. مقامات آموزش عالی عربستان با استناد به آمار این مرکز، جایگاه دانشگاه‌های این کشور را تجدید می‌کنند. این درحالی است که طبق آمار مرکز رتبه‌بندی شانگهای، در سال ۲۰۱۱ یعنی همان سالی که گفته می‌شود دو دانشگاه ملک سعود و ملک عبدالعزیز متهم به خرید مقالات ISI برای ترقی جایگاه علمی خود هستند، دانشگاه ملک سعود در جایگاه ۲۱۱ و دانشگاه نفت و مواد معدنی ملک فهد در رده ۳۳۰ این رتبه‌بندی قرار داشته‌اند.

دانش بنیان رانداشته است. ظاهر امر نشان می‌دهد پادشاهان عربستان سعودی در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای به موضوع آموزش و به‌ویژه تأسیس دانشگاه‌های مدرن داشته‌اند. تاجایی که گزارش هاشنان می‌دهد در برخی موارد، سرمایه‌گذاری دولت سعودی در آموزش عالی از سرمایه‌گذاری کشورهای غربی در این حوزه فراتر رفته است. آمارها همچنین گویای این نکته است که در ۲۰ سال گذشته تعداد دانشجویان در عربستان سعودی از هفت هزار به یک میلیون دانشجوی افزایش یافته است و در ریاض که مقر بهترین دانشگاه‌های عربستان سعودی است، منابع هنگفت و قابل توجهی برای ساخت دانشگاه‌ها هزینه شده است. وزارت آموزش عالی در عربستان طی یک برنامه سه‌ساله در میان سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۰، یازده دانشگاه جدید در این کشور افتتاح کرد. این دانشگاه‌ها که در نقاط مختلف عربستان دایر شدند به پذیرش دانشجویان در علوم کاربرد، تکیه دارند و تلاش می‌کنند مهارت‌های شغلی دانشجویان را براساس نیازهای بازار کار این کشور افزایش دهند. در این راستا همچنین سیاست‌های دولت عربستان برای افزایش سهم زنان در دانشگاه‌های این کشور نیز قابل توجه است.

دولت عربستان در سند چشم‌انداز این کشور برای سال ۲۰۳۰ در نظر دارد پنج دانشگاه مهم این کشور را جزء ۲۰ دانشگاه برتر دنیا قرار دهد و هم‌اکنون براساس گزارش مجله نیچر جزء ۱۰ کشوری قرار گرفته که در دوره سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ بالاترین رشد علمی دنیا را داشته‌اند. عربستان در این ایندکس بالاتر از برزیل و آلمان در رده هشتم قرار گرفته است.

ارائه مشوق برای جذب دانشجویان خارجی

در عربستان سعودی نظام پذیرش دانشجویان به‌صورت آزمون ورودی با احتساب شرایط خاص داوطلبان است. برای مثال در دانشگاه ام‌القری که یکی از بزرگ‌ترین دانشگاه‌های عربستان محسوب می‌شود، به‌صورت برگزاری آزمون ورودی، قبل از شروع سال تحصیلی است. علاوه بر این شروط لازم برای پذیرفته شدن در دانشگاه ام‌القری این گونه است که داوطلب باید تبعه عربستان باشد یا مادر او اصلت سعودی داشته باشد. همچنین داوطلب نباید بیش از پنج سال از پایان تحصیلاتش در دبیرستان گذشته باشد یا اینکه دانشجویی خارجی دانشگاه دیگری باشد.

در دانشگاه‌های عربستان همچنین امکان تحصیل دانشجویان خارجی از دیگر کشورها فراهم است و دولت عربستان شرایط ویژه‌ای را برای جذب دانشجویان خارجی به این کشور فراهم کرده است. برای مثال دانشگاه ام‌القری دانشجویان خارجی که متقاضی تحصیل در این دانشگاه باشند را به همراه هر یک از اعضای خانواده او که در عربستان ساکن باشند، بیمه می‌کند. ارائه سالانه بلیت رفت‌وبرگشت دانشجویان به کشور خود و ارائه پاداش مالی در بدو ورود دانشجویان عربستان و زمان فارغ‌التحصیلی او از مشوق‌هایی است که برخی دانشگاه‌های عربستان برای جذب دانشجویان خارجی ارائه می‌دهند. مضاف بر اینکه تمام مزایایی که دانشجویان بومی عربستان از آن برخوردار هستند، شامل دانشجویان خارجی نیز می‌شود. طبق آمار وزارت آموزش عالی عربستان سعودی، در سال ۲۰۱۹ دانشجویانی از ۱۷۴ کشور در سراسر جهان در عربستان تحصیل کرده‌اند، علاوه بر اینکه اعضای هیات علمی کشورهای مختلف نیز در دانشگاه‌های سعودی فعالیت می‌کنند.

افزایش صدبرابری تعداد دانشجویان به نظر می‌رسد عربستان سعودی که یکی از کشورهای نفت‌خیز خاورمیانه محسوب می‌شود و در بیش از یک دهه اخیر اقتصادی بر پایه نفت داشته است، در سال‌های اخیر بر ضرورت کاهش وابستگی به اقتصاد نفتی و چرخش به سمت اقتصاد دانش‌محور پی برده است. بدیهی است دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی این کشور در خط‌مقدم دستیابی به این هدف قرار دارند. با این حال آمارها نشان می‌دهد در دو دهه گذشته جایگاه دانشگاه‌های عربستان در رتبه‌بندی‌های جهانی جایگاه مطلوبی نبوده و سطح علمی این دانشگاه‌ها به‌طور میانگین، قابلیت رسیدن به اقتصاد

مناطق قاسم تأسیس شده است. دانشکده ملی «فاریبی» که در شهر ریاض قرار دارد نیز در سال ۲۰۰۹ تأسیس شد و شامل دو دانشکده پرستاری و دندانپزشکی است.

طبق آخرین آمار موجود از تعداد دانشجویان دانشگاهی عربستان سعودی، در سال ۲۰۱۹ بیش از ۳۱۲ هزار صدنلدی دانشگاهی در مناطق و استان‌های مختلف عربستان پذیرای داوطلبان ورود به دانشگاه در این کشور بوده است. سهم مردان از این تعداد ۵۹ درصد و سهم بانوان ۴۱ درصد برآورد شده است.

مجموعه‌ای از این دانشگاه‌ها که در منطقه‌های مختلف عربستان سعودی واقع شده است، در سال ۱۹۶۴ تأسیس شدند. این دانشگاه‌ها در سال ۱۹۶۶ تأسیس شدند. در سال ۱۹۶۶ میلادی دانشگاهی در شهر مدینه قرار دارد و شامل پنج دانشکده است. درحال حاضر نیز پنج کالج در این دانشگاه در دست ساخت است. دانشگاه نفت و معادن ملک فهد نیز یکی دیگر از دانشگاه‌های دولتی عربستان است که در سال ۱۹۶۴ میلادی در شرق عربستان و در شهر دهران تأسیس شده است. در سال ۱۹۶۷ میلادی دانشگاهی در شهر جدّه به نام دانشگاه ملک عبدالعزیز تأسیس شد که در ابتدا یک دانشگاه خصوصی بود اما در زمان حکومت شاه فیصل عبدالعزیز، به یک دانشگاه دولتی تبدیل شد. دانشگاه علوم امنیتی ناف نیز یکی دیگر از دانشگاه‌های دولتی عربستان است که در منطقه ریاض قرار دارد و در سال ۱۹۷۹ میلادی تأسیس شده است. در سال ۱۹۹۹ میلادی دانشگاه ملک خالد نیز در منطقه آسیر عربستان و در شهر انبا از سوی دولت تأسیس شد و فعالیت خود را آغاز کرد.

فعالیت چشمگیر دانشگاه‌های خصوصی اما آمار دانشگاه‌هایی که در عربستان توسط بخش خصوصی اداره می‌شوند نیز جالب توجه است. در عربستان سعودی، موسساتی که تحت عنوان دانشگاه‌های بخش خصوصی اداره می‌شوند، در واقع دانشگاه نیستند بلکه دانشکده‌هایی هستند که در آنها آموزش یک یا چند رشته مختلف به داوطلبان ارائه می‌شود. دانشکده علوم پزشکی «ابن سینا» را می‌توان یکی از دانشکده‌های بخش خصوصی دانست. این دانشکده در شهر مکه واقع و در سال ۱۹۸۰ میلادی تأسیس شده است. دانشکده علوم پزشکی و فنی «الترجی» نیز یکی دیگر از دانشکده‌های بخش خصوصی است که از لحاظ جغرافیایی در شهر جدّه واقع شده و تأسیس آن به سال ۲۰۰۵ میلادی بازمی‌گردد. این دانشکده، کالج جامع خصوصی علوم پزشکی محسوب می‌شود. دانشکده «مدیریت و کارآفرینی شاهزاده محمد بن سلمان» نیز که در شهر مکه قرار دارد در سال ۲۰۱۶ میلادی تأسیس شده است. کالج خصوصی «القاسم» و کالج علمی «سليمان الراجی» نیز از دیگر موسسات دانشگاهی بخش خصوصی است که به ترتیب در سال ۲۰۰۳ و ۲۰۰۹ در

تسهيلات وزارت علوم برای تجهیزات آزمایشگاهی

عبدالسله نیمی در گفت‌وگو با مهر با اشاره به برنامه این وزارتخانه برای پشتیبانی مالی از خرید خدمات تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه‌ها گفت: «از آنجا که خرید خدمات تجهیزات آزمایشگاهی متعدد و مشابه، تأمین تکسینس آزمایشگاهی و تأمین هزینه‌های تعمیر و نگهداری بسیاری از تجهیزات برای مراکز آموزشی، پژوهشی و فناوری مقرون به‌صرفه نیست، وزارت علوم بخشی از هزینه خدمات آزمایشگاهی مورد نیاز پژوهشگران را متقبل می‌شود.»

مدیرکل دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهشی و فناوری وزارت علوم درباره فرآیند پشتیبانی مالی از خرید خدمات تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه‌ها اظهار داشت: «این اعتبار مالی به درخواست هیات علمی و دانشجویان به‌منظور تأمین بخشی از هزینه خدمات آزمایشگاهی که تجهیزات و امکانات آن در دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری وابسته به وزارت علوم محل خدمت متقاضی وجود ندارد و توسط دیگر آزمایشگاه‌های عضو شبکه شاعا (شبکه آزمایشگاه‌های علمی ایران) انجام می‌شود، تخصیص داده خواهد شد.» نیمی افزود: «منظور از خرید خدمات آزمایشگاهی، درخواست انجام آزمون، آنالیز آزمایشگاهی، اندازه‌گیری در آزمایشگاه‌های عضو شبکه آزمایشگاهی علمی ایران است.» او گفت: «خدمات آزمایشگاهی در راستای اجرای پروژه‌های پژوهشی تحصیلات تکمیلی و پروژه‌هایی که برای حل مشکلات و چالش‌های منطقه (مناطق) ۱۰ گانه آموزش عالی» و کشور که فاقد اعتبار پژوهشی لازم است، درخواست می‌شود.»

آزمون کتبی فلوشیپ مراد برگزار می‌شود

مرحله کتبی آزمون پذیرش در دوره‌های تکمیلی تخصصی (فلوشیپ) سال ۱۳۹۹ روز پنجشنبه ۹ مرداد ۹۹ در دانشگاه‌های علوم پزشکی مجری برگزار می‌شود. پس از تمهیدهای مکرر مهلت ثبت نام، آخرین مهلت روز پنجشنبه ۱۹ تیرماه به پایان رسید و در نهایت یک هزار و ۲۷۵ نفر در این آزمون ثبت نام کردند. یک هزار و ۴۷۵ داوطلب ثبت نام کننده در آزمون برای قبولی در ۱۵ دانشگاه و ۷۷ رشته تکمیلی تخصصی با یکدیگر رقابت می‌کنند. با توجه به شیوع جهانی بیماری ناشی از ویروس کرونا و رأی صادره شورای آموزش پزشکی و تخصصی، آزمون پذیرش دستیار دوره‌های تکمیلی تخصصی (فلوشیپ) در سال ۱۳۹۹ مطابق با قوانین سال قبل (۱۳۹۸) و به صورت دانشگاهی برگزار خواهد شد.

جزئیات رفع نقض کارت کنکور دکتری اعلام شد

کلیه داوطلبان شرکت در آزمون ورودی دوره دکتری سال ۹۹ از روز دوشنبه ۲۳ تیرماه ۹۹ برای مشاهده و پرینت کارت ورودی خود به پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان سنجش آموزش کشور به نشانی www.sanjesh.org مراجعه کنند. آنها باید براساس تاریخ و آدرس تعیین شده روی کارت شرکت در آزمون، به حوزه امتحانی مربوط مراجعه کنند. برای شرکت در جلسه آزمون، همراه داشتن پرینت کارت شرکت در آزمون و همچنین اصل کارت ملی با اصل شناسنامه عکس‌دار و ارائه آن الزامی است. سایر اطلاعات دیگر در برگ راهنمای شرکت در آزمون که همزمان با کارت شرکت در آزمون روی درگاه سازمان سنجش قرار گرفته قابل پرینت و دریافت است. براساس برنامه زمانی پیش‌بینی شده فرایند آزمون ورودی دوره دکتری (Ph.D) (نیمه‌متمرکز) سال ۱۳۹۹ از ساعت ۸ صبح روز پنجشنبه ۲۶ تیرماه ۹۹ در ۶۰ شهر مختلف کشور آغاز خواهد شد. نام و آمار حوزه امتحانی روی کارت شرکت در آزمون داوطلبان مشخص شده است.